2

METHODVS COGNOSCENDI, EXTIRPANDIQVE EXCRESCENTES in vesicæ collo caruncular,

AVTHORE

Andrea Lacuna Segobiensi,

MEDICO

IVLII III. PONT. MAX.

Illustrissimiq; & Reuerendiss. D. D.

FRANCISCI A MENDOZZA

Card. Burgen.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Cum Priuilegio Summi Pont.

CLARISSIMO VIRO DOMINO Marino Spinello, Archiatro Viceregis Neapolitani, Andreas Lacuna S.P.D.

QVI *apud se nonnulla secreta Naturæ, uel artis Medicæ, supprimunt, quibus uitam iuuare possent mortalium, grauanturq; ea in publicam omnium commoditatem edere, ij, Vir clarissime, communes, capitalesq; humani generis hostes censendi sunt, ut pote homicidæ teterrimi: non secus atq; illi, qui quum horrea magnis habeant frumenti aceruis referta, esurienti haud condolescunt plebeculæ, sed permittũt, ut in maxima caritate annonæ, conficiantur extrema fame et inopia. Nec scio sanè, utri nam horum sint crudeliores.*

Quocirca pestilens id genus hominũ Galenus iustis de causis suggillans, cõmentario de Theriace sic ad Pamphilianum edisserit.

Κομιδῆ γὰρ ἀμούσου τινὸς εἶναι δοκεῖ μοι, τὸ ἀποκρύπτεσθαί τι τῶν εἰς σωτηρίαν διαφερόντων, ὑπὲρ ἧς ἅπαντες οἱ κατὰ τὴν μητρόπολιν εὔχονται δικαίως, ἅτε δὴ κατ' ἰδίαν εὐεργετούμενοι, καὶ κοινῇ κοσμούμενοι, διὰ τῶν ὑπὲρ τῆς προνοίας τῇ πόλει κατασκευαζομένων κοινωφελῶν ἔργων.

Quòd si hac tempestate infelici, nulli, aut perrari, sint Mecœnates, qui sua liberalitate et fauore, generosos conatus prouehãt (hodie namq; proh dolor, lenones, moriones, parasiti, mimi, & histriones, ornamenta sunt atq; deliciæ Principum) nec iuuantibus sua industria Remp. honos is habeatur, qui, uel testimonio Galeni, olim hac in urbe illis haberi erat solitus: non ob id tamen cessare ab instituto viri Optimi debent, uerùm indies pergere alacrius, ut cunctis liquidò ostendant, se non auaritia, aut gloriæ ductos cupiditate, sed studio pietatis accensos, ac propter solam uirtutem, quæ omnibus illam sectantibus pollicetur præmia immortalia, nauare publicæ utilitati suam operam.

Quum igitur ab orbe condito in hæc usq; tẽpora innumeri penè mortaliũ, ob suppressam urinam ab innatis uesicæ collo carunculis, q̃; miserrimè animã exhalarint: idq; uniuersis medicis causam tanti mali ingnorantibus, eamq; lapillo tribuentibus: ac proinde sæpe ipsos ægros perperam, & in cassum secantibus: me non posse gratiorẽ oblationem offerre Deo sum arbitratus, q̃; si in communem hominum usum, pro quorum nimirum salute, sanguinem ille suum, longè preciosissimum fudit, methodum salutarem exterminandi hunc morbum traderem, quæ à Philippo Lusitano, homine quidem Empirico, sed primo illius inuentore (neq; enim quisq; suo est honore fraudandus) fuit nobis haud ita pridem communicata.

Nam quum superioribus annis permulti Principes uiri, quos ille curandos susceperat, unà cum eo me accersèrent, ut ne quid temerè gereretur in ipsa curatione cauerem, instituerem q; uniuersam uictus rationem:

certè necessum fuit, eam artem, quam ueluti mysterium quoddam celabat cæteros, mihi etiam communem fieri, necnon Ornatissimo Viro. D. Ioanni Aquilerio, Medico Pontificio, *qui nobis persæpe astitit.*

Inter alios porro, qui fuerũt illius ope seruati, Illustrissimum Principem. D. D. Ferdinandum *a* Cardona, Almirallum Neapolitanum, *ac præterea* Dominum. D. Lodouicum Carauaiallum, *virum non minus proprijs virtutibus, q̃; prosapia suorum maiorum, clarum, qui post longos, acerbissimosq́; cruciatus, disquirendæ salutis ergo,* Romam *se contulere, incredibili facilitate restituit, apud Illustriß. ac* Reuerendiss. Dominum. D. Franciscũ *à* Mendozza, Cardinalem Burgensem, Patronum et Mecœnatem *meum, multis nominibus obseruandum: cuius ædes perpetuò patent, ac xenodochij sunt uice cunctis, qui aut generis claritudine, aut aliqua uirtute insigniti, se se in illas recipiunt.*

Philippo in Palæstinam profecto, Didacus Dias pharmacopola, etiã Lusitanus, successit: qui quum illum olim hospitio excepisset, ab eo nihil eiusmodi suspicante, clandestina obseruatione artem utcunq; didicit: qua postea; & multis alijs est auxiliatus, & sibi ipsi nomen & opes auxit.

Quum autem ea occasione apud ipsum Didacum *diuersaretur* Ginesius Fontanus, Illustriss. *atq;* Excellentissimi. D.D. Petri *à* Toleto *Chirurgus absolutissimus, ut est laborioso ingenio, & tenaci, actutum concepit artem, conceptamq; retinuit: quam deniq; incredibili atq; admiranda dexteritate exercuit.*

Ne itaq; inter tam paucos, doctrina tam salutaris, tamq; necessaria omnibus, premeretur, placuit eam euulgare, sed illustratam præfatione atq; splendore nominis tui, Vir Amplissime, *ut multo maiori applausu exciperetur ab uniuersis.*

Nam quemadmodum qui purpuram; ho

loſericum, byſſum, ac tapeta pretij exquiſiti χρυσόπαρυφα intus habet venalia, frontiſpicijs officinarũ cõſueuere fimbrias quaſdam aureas appendere, ad illiciendos animos τῶν ἐμπόρων, ſic vt hæ noſtræ qualeſcunq; lucrubationes eruditis multo acceptiores eſſent, nulla ratione alia fieri poſſe autumaui, q̃; ſi patrocinio tuo cõmunitæ emergerent, tibiq; uni dedicarentur, quem ob heroicas iſtas, immortalesq; tui animi dotes, prudentiam dico, continentiam, conſtantiam, incomparabilemq; non in arte Pæonia tantùm, ſed in omnibus diſciplinis, ſapientiam, multiiugamq; doctrinam, humanitati, fidei, ac ſummæ pietati coniunctam, cuncti hodie, & ſuſpiciunt, & admirantur.

Suſcipe itaq; læta fronte hoſce quantuloſcũq; labores noſtros, ſub tutela tua prodeuntes, ingenuisq; diſciplinis et artibus ne ceſſes patrocinari, per quas tantum honoris; & dignitatis es conſequutus. Vale. *Romæ* kal. Apr. M. D. LI.

METHODVS COGNOSCENDI, EXTIRPANDIQ; EXCRESCENTES IN UESICÆ COLLO CARUNCULAS, ANDREA LACUNA, SEGOBIENSI, AUTHORE.

METHODVS COGNO-*scendi, extirpandiq; excrescentes in uesicæ collo carunculas*, Andrea Lacuna, Segobiensi, Authore.

INTER *plerosq; alios affectus corporis, quibus indies torqueri solet uita mortalium, unus gonorrhœa existit, quo detenti, assiduo fluore seminis, cui nec uoluptas, nec tentigo, nec ulla prorsus uoluntas, coniuncta est, infestantur.*

Solet autem affectio hæc multis excitari de causis. Nam *& acrimonia, & tenuitas seminis, poßunt in causa esse, ut contineri intra uasa illud non possit, ac proinde perpetuò effluat.*

P*rodigiosa etiam illius abundantia, solet sæpe gonorrhœá inducere.* Q*uocirca eos maiori ex parte hoc affectu exerceri constat, qui quum probè curent cuticulam, indulge*

antq; Cereri, & Baccho, cœlibatui se deuouerunt, cum Venereq; nullum prorsus commercium habent. Nam quum ij benignorũ recrementorum maximam colluuiem accumulent, necessum haud dubiè est, ut semẽ ipsum redundans, aut excernatur, aut computrescens intus, grauissima symptomata inducat.

Vnde nõnullos olim grauissimos philosophos legimus, nõ ob uoluptatem, sed ut consulerent ualetudini, indulsisse libidini, perinde ac si nulla fuisset ei coniugata uoluptas.

Imbecillitas præterea testiculorũ, gignendo huic morbo plerunq; occasionem dedit. Qui quidem imbecilli redduntur ob intemperiem aliquam simplicem, uel compositam: ob tumores præter naturã: obq; omnimodam continentiam. Ignauia siquidem (ut inquit Plato) exoluit: proprij autem officij exercitatio, robur auget particulis. Quare pulchrè, mea quidem sententia, Galenus refert, cunctos suæ tempestatis cantores, quũ ne per somnium quidem usum uenereorum

admitterent, habuiſſe pudenda exilia, rugoſa, maximeq; flaccenſcentia, & collapſa: id quod neutiq; noſtris accidet, qui cauent ſedulò, ne in earum partium imbecillitatem ſimili ex occaſione incidant.

Solet tamen, et ob inexhauſtam libidinē, acceſſumq; ad putida ſcorta, præcipuè dum menſtrúa deſcedunt, continuus ille ſeminis fluor inualeſcere: id quod perſæpe experiuntur ij, qui luxu, & uenereis illecebris totam uitam contaminant. Quippe nimia illa frictio, attritioq; penis, quæ aſſiduo ex hymenæo accidit, concitat illuc, non teſticulorum modò, ſed totius etiam corporis ſuccos, ultro alioqui fluentes, ut pote iam ex immodica uenere calidiores atq; tenuiores effectos. Sæpenumero etiam, ubi quis uel refractariam uirginem, uel aliquam matronam inexorabilem, tentat per uim polluere, nec poteſt eam expugnare, ſolet ſolui in gonorrhœam.

Longa item ſub ardenti cœlo equitatio, ita laxare ſolet arterias illas et uenas, quæ iu

xta renes consistunt, ut per eas succi, ueluti colliquati & fusi, ad testiculos facilè delabantur.

Vnde ueri simile est, per eiusmodi affectum non semper purum atq; inculpatum semen excerni: sed maiori ex parte uitiosum, acre, ac prorsus tale, ut τῆς κακοχυμίας potius, q; geniturœ, nomen mereatur.

Nam qui obsecro fieri potest, ut gonorrhœa diuturna urgente, quã uidimus aliquando tres & quatuor annos cruciare, si per eam exhauriri benignum semen dicamus, nõ modò non contabescat humanum corpus, quod ex uno, alteróue concubitu uoluntario, solet sæpe elanguescere, atq; labefactari, sed interdum etiam, q; antea, multo robustius ac uegetius euadat?

Quemadmodum igitur in mulieribus menstruam illam colluuiem singulis mensibus constat exterminari, sic etiam et in uiris rationi est consonum, aliquando redundantia excrementa sanguinis, quæ nec per uri-

nam, nec discuti per sudores, aut insensibilem transpirationem potuerunt, ad ipsos testes per seminaria uasa confluere, ac dein ad collum uesicæ, ut inde per meatum lotij excernantur.

Qua ex re non est quod quispiam miretur, præsertim quum in Lotharingia et Germania nōnulli sint uisi à nobis, qui purgationes muliebres ordinata uicissitudine paterentur, ac lac in mamillis gignerent, uiri certè in otio et mollitie alti, totaq; uictus et exercitii ratione prorsus effœminati.

Si igitur semen quod per gonorrhœam effunditur, purum sit, atq; omni ex parte inculpabile (tale enim debet esse pellucidum, lene, omnisq; alienæ qualitatis, atq; grauis odoris expers) nihil negotii facesset urinario meatui, nisi hærens in eo computrescat: indicat tamen uel plenitudinem, uel imbecillitatem retentricis potentiæ, quatenus dictum est: uel conuulsionem etiam spermaticorum uasorum: quo nomine solent epile

ptici omneis ſemen, dum conuelluntur, ex-primere.

Si uerò non ſit eiuſmodi, ſed infectum; contaminatumq; miſcella uitioſorum ſuccorũ (cognoſces enim id eſſe tale, quum ex odore graui et uiroſo, tum uel maximè ex conſiſten tia & colore, quibus pus non probè conco-ctum refert) totum per quem transfluit mea tum, ac præcipuè ipſum collum ueſicæ, in quod pori ſeminarij implantantur, primò quidem excalfacit: poſtea uerò, acrimonia ſua erodit, excedit, pungit, ac mordaciſſimè exulcerat.

Sed neq; inficiamur interim, et ab acrimo nia urinæ, & à calculis anguloſis, qui unà cũ illa excernuntur, poſſe urinarium meatum aliquando etiam exulcerari: quæ ſic tamen abſq; gonorrhœa intra colẽ gigniuntur ulce-ra, & diſtinguntur facilè, & citiſſimè per-ſanantur.

Vlcus autem in ueſicæ collo conſiſtens, ab eo quod ueſicam exercet, hoc indicio diſtingues,

quo ubi collum exulceratum est, pus ueluti in unum compactum, ipsam urinam præcedat, dolorq; inter meiendū longè acerbissimus circa partem exulceratam sentiatur, contra q; in uesica ulcere obsessa contingit: nam neq; ita sæuus sentitur dolor: nec pus mingitur ab urina secretum, sed cū illa prorsus commistum. Taceo ueluti squāmulas quasdā unà cū urina excerni, ubi uesica ulcere affligitur: urinamq; ipsam reddi quàm maximè fœtidam. Iam uerò, dum urinæ meatus exulceratus est, colis intentus dolet, curuaturq; ad inferna, neq; nisi inter fœmora, indolenter teneri potest.

Porrò ulcus in uesicæ collo, aut in penis cauitate, contractum, nisi cito, ac scitè curetur, in carunculas præter naturam attollitur, à quibus meatus urinæ obstruitur. Nam quemadmodum ex purissimo sanguine caro inculpata gignitur, sic ex succis uitiosis, alluentibus, & irrigantibus ulcera, solet spongiosa quædam caro succrescere: quam

tior q̃ rationi conueniat. Si labor simul et æstus, conciliarunt gonorrhœam, corpus refrigerandum est, minimeq́; exercendum.

Fingamus ergo uirum quempiam quadragenarium, sanguineo, biliosoq́; temperamento præditum: uenosum insuper, hirsutum, uenerią́, & improbis exercitijs deditum, correptum esse gonorrhœa, indeq́; iam contraxisse ulcus in collo uesicæ. Atq; hunc ipsum, & calculosum, &, si placet, urinæ ardore infestatum, ineunte Vere, nobis proponamus curandum: idq́; in regione calida, & humida, maximeq́; obnoxia fluxionibus, qualem esse hanc urbem Romam, liquidò constat.

In primis aluus est subducenda, iniecto molli clystere, quod sequitur. Re. Foliorum *maluarum, uiolarum, parietariæ, & lactucæ, anà* M.i. Hordei *mund. prunorum* Damascenorum, *anà p.i. coquantur secundum artis præcepta, in sufficienti aquæ portione.* Postea *decocto excolato, adijcito pulpæ cassiæ, unc. i. rhodomelitos, olei uiolacci, anà unc. ij. fiatq;*

clysmus.

Aluo subducta, interna dextri cubiti uena, quam basilicam uocant, tundatur, extrahantur'q; senæ unciæ sanguinis.

His, ut decet, administratis, curriculo dierum sex, propinetur illi sequens syropus, ubi primùm aurora illuxerit, neq; edat, nisi exactis à potione quinq; horis. Re. Syr. uiolacei & endiuiæ, an. unc. I. Aquæ hordei, unc. iiij. pul. trium sandalorum. scrup. S.

Septima die, nisi nouilunium, pleniluniũ ue id prohibeat, hauriet diluculo huiuscemodi pharmacum. R. Prun. Damascen. glycyrrhizæ rasæ, tamarind. hordei mun. an. drach. iij. quatuor sem. fr. mai. mund. anà. drach. ii. S. trium florum cord. an. p. i. coquantur simul, atq; decocto ipso diluantur, pulpæ cassiæ recens extractæ à fistula, et diacatholicon, anà drach. v. Syr. solutiui ex nona infusione rosarum Alexandrinarum, unc. iij. pul. electuarij trium sand. scrup. i. fiat potio. Cui, si æger Vir Princeps, aut diues sit, cassiæ loco,

indantur mellis aerei, quam mannam uocitant, unc.ij. Atq; hæ quidem uacuationes poterunt repeti à nobis, quoties eas ex usu fore arbitrabimur.

Vacuatione absoluta, sumat aliquot dies mane unciam unam rosarum sacchoro conditarum: bibatq; insuper cyathum unum aquæ, in qua hordeum discoctum fuerit.

Abluantur præterea crura decocto rosarum rubearum, hordei, uiolarum, calycum'q; papaueris. Ablutis plantæ pedum radantur, ac rescindantur ungues.

Renes, ac tota spina, testiculiq;, & pudendi radix, refrigerentur sequenti smegmate, quod debet administrari actu frigidum. Re. *unguenti rosacei, & refrigerantis* Galeni, *singulorum unc.i. olei uiolacei, unc.* S. *pul. rosarum rub, sand.citrini, spodij, anà drach.i. caphuræ grana* v. *misceantur accuratissimè, instillatis guttis aceti rosacei.*

Si ne sic quidem coerceatur gonorrhœa, plumbeam quandam bracteam, mediocris

ſpiſſitudinis, ægri admouebimus lumbis, qua meatus relaxati opprimantur, atq; ita, fluitantes ſuccos minus poſſint tranſmittere: uel applicabimus huiuſcemodi emplaſtrum, ut hæreat perpetuò renibus, donec ſponte ab eis decidat. Re. Boli Armenici, *terræ ſigillatæ, ſanguinis drac. coralli rub. roſarum rub. electri, ſpodij, ſandali citrini, anà drach. ij. acatiæ, thuris, maſtiches, anà. unc. S. picis naualis, & colophoniæ, anà unc. i. S. terebinthinæ, ceræ, anà. unc. i.* Rob *myrtini, unc. ij. conficito.*

Precium etiam operæ fuerit, ut bibant aliquot dies cyathum unum ſeri lactis caprilli, cui permiſta ſit uncia ſyropi uiolacei.

Quod pertinet ad remedia topica, ipſi congruentia ulceri, in primis illud aqua hordei, quæ modicum roſacei mellis receperit, per ſiphonem, abluendum ac detergendum eſt: poſtea uerò, ad cicatricem ducendum, ſequenti collyrio iniecto. Re. A*quæ roſaceæ, & plantaginis, anà unc. iiij. ſacchari lapideſcentis, uulgo canditi appellati, unc. i. ceruſſæ, argenti*

ſpumæ, quam lithargyrum nominant, alumi-
nis rochæ, anà drach. i. S. caphuræ, ſcrup. S.
fiat collyrium. Cui quidem, ſi id exiccantius
deſyderes, poteris adijcere drachmas. ij. un-
guenti Aegyptiaci.

Porrò tota uictus ratio eò ſpectare debet,
ut mediocriter alat, refrigerandoq́; ſimul, et
humectando, humorum acrimoniam retun-
dat. Quare lupum (quod circumfertur) tene
mus auribus: quum ulcus quidem, exiccan-
tem uictus rationem poſtulet: illius autem cau
ſa, contrariam. Vtriq; tamen rite ſatisfeceri-
mus, ulceri quidem ipſi, occurrentes per exic
cantia topica: cauſæ uerò illius, eſculentis, et
potulentis, quæ uapida, & halituoſa humidi
tate corpus ipſum reficiant.

Alatur itaq; gallinarum atq; caponum iu
ſculis, quæ lactucam, intibum, aut cichorion;
in coctura ipſa receperint: eſitetq́; nonnihil
ex ipſis carnibus.

Inchoabit autem prandium, & cœnam
ſemper à Damaſcenis prunis, coctis in aqua,

& saccharo, donec intabescant: dein uerò, ad sorbitiones, ac postmodum ad solidiora, se accinget.

Licebit illi uti etiam phasianis, pauonibus, hœdinis, ac uitulinis carnibus, adeóq; ouis sorbilibus. Ex piscibus tantùm soleam, & mullum, cum eisq;, si uidetur, auratam, proposito nobis ægro permitto: quod cæteri ferè omnes aut cacochymi sint, aut superflua quadam humiditate redundent.

In mensis ultimis utatur carnibus cydoniorum conditis saccharo: uel præparato similiter semine coriani. Quorum si copia non detur, edat poma odorata, & dulcia, sub cineribus cocta.

Potus sit nõ uinum, sed hordei, ac glycyrrhizæ decoctum: uel (si hoc non satis palato arrideat) hydrorosaceum, quod ex aqua, et saccharo, modicoq; succi rosarum, constat.

Cauendum omnino est à diureticis ualidis, quòd humores ad particulas exulceratas pelliciant: utendumq; in uniuersum ijs, quæ

minuant dolorem, exasperata leniant, impetumq; turgentium humorum sistant. Quare *acria, salsa, et piperata omnia, prorsus circuncidenda sunt, cum eisq; asparagi, & cappares.*

Quatuor *horis post absolutam cœnam, scilicet dum it cubitum, sorbeat singulis noctibus cremorem amygdalarũ dulcium, sic præparatum.* Re. Amygdalarum dulcium à pelliculis exutarum, unc.i. quatuor sem. fr. mai. recentium, et mund. an. drach.ij. sem. pap. albi, drach.i. tundantur simul, macerenturq; glycyrrhizæ decocto: Postea uerò, cremori expresso, calfacto q; mediocriter, sacchari candidissimi unciam unam, ad saporis gratiam, adijcito, ipsumq; sic propinato. Siquidem etiam si eiusmodi semina nonnihil diuretica sint, exercent tamen suum munus leniendo, uireisq; maximè anodynas sortiuntur.

Cremore absorpto, ineatur somnus, sitq; in dextrum latus, uel in sinistrum, decubitus: quandoquidem ei qui supinus dormit, incale-

ſcunt renes, & lumbi, conſortíj'q; lege incen-dium atq; feruorem ſuum, genitalibus mem-bris, per communes uenas, communicant: un-de conſentaneum eſt, adaugeri fluxiones.

Quum autem propoſitum ægrotantem, in-ter alia, & calculoſum eſſe uoluerim, obijce-rit iam aliquis calumniator, calculoſis mini-mè expedire refrigerantia, ut quæ multo ma-gis calculos ipſos compingant: ſed calida, te-nuiſſimarum'q; partium diuretica, & quæ acrimonia ſua poſſint eos comminuere.

Quàm uerò ſit caduca, & inanis obiectio hæc, illi facilè intelligent, qui accuratè no-runt, calculos quidem maiori ex parte coale-ſcere in renibus, ob illorum ardentiſſimam ca-liditatem: à qua ſic peraſſantur, et aduruntur ſucci, ut ſolent lateres, ab inſigni ipſius furni calore: diſſolui autem à frigido, & humido, quæ à calido, & ſicco indurata fuerunt.

Quare ab ijs medicis non minus cauendũ eſt, q̃ à morbo ipſo, qui infeſtatis calculo re-num, calidiſſima propinant medicamenta: qui

bus, præter q; q nihil præsidij adferunt, calculi occasionem adaugent, inflammant uiscera, ac renes deniq; & uesicam, exulcerant,

Diximus itaq; omnia, quæ uidebantur esse opportuna cognoscendis, persanandis'q; ulceribus in collo uesicæ, atq; adeò in penis meatu, obortis.

Si uerò ulcuscula id genus, q neglecta, maléue tractata fuerint, in tumorem præter naturam excrescant, eadem uictus, & medicinæ ratio usurpanda est, quam hactenus ad curanda illa tradidimus: collutionibus, & collyrijs exceptis, quæ non expediunt, donec extans caro, excisa prorsus esse uideatur.

Cognoscitur autem caro in collo uesicæ, uel in alia quauis meatus urinarij parte, extuberans, ex insigni urinæ difficultate, quæ quum promptè fluat usq; ad affectam particulam, adeò illic supprimitur, ut non nisi guttatim, & cum maximis conatibus, progrediatur. Quocirca sic infestati, dum lotium conantur reddere, coguntur simul aluum etiam la-

xare.

Celebrantibus quoq; hymenæum, in medio cursu illis genitale semen coercetur, coercitum'q;, adeò languidè, frigidè, ac citra uoluptatem, destillat, ut uerè dicere infelices possint, dum incumbunt generationi, ludere se prorsus oleum, & operam. Fieri siquidem nequit ut gignant, qui eiusmodi carunculis infestantur.

Imò uerò ubi æger minxit, ex ipso etiam lotio nonnihil in collo uesicæ citra carunculam restitat: quod quidem excerni haud potest, nisi pudendi radix manu fortiter comprimatur.

Sed neq; rectà ipsum lotium excernitur, ubi meatus occupatus à caruncula est: uerùm in unam, aut alteram partem, refringitur, atq; interdum etiam diuaricatur. Nam si excrescens caro inferiorem canalis partē obsideat, egressa urina, confestim sursum uersus torquetur: si superiorē, deorsum tendit: sinistrorsum, si regionem dextram afflixerit: ut dex

trorsum, si sinistram obsederit. Diuaricabitur porrò, si meatum urinarium secundum latitudinem in duas cauitates increscens caro diuiserit.

Contingit etiam plerunq;, adeò esse obstructum, & obturatum iter urinæ ab innata carne, ut uia solita excerni urina ipsa non potens, per alias partes erumpat, admirandosq; effluxus, natura opitulante, moliatur. Noui siquidem plureis, qui per eam regionē, quæ sita inter testiculos est, lotium emitterent. Sunt qui illud per sedem: sunt qui & per inguina excernant.

Præter dicta est aliud, neq; id uulgare, argumentum, enatæ alicuius carunculæ, quod si specillum, aut cathetera (sic enim uocant fistulam, qua educi urina consueuit) per urinariū meatum inseras, penetrare ad uesicam usq; non possis, sed statim in offendiculum, hoc est, in tumorem ipsum, impingas: ultra quem progredi absq; saltu non poteris.

Iam uerò, quum ob maximam ipsius mea-

tus angustiam ex lotio nihil exprimi possit, aut tantùm quod in eo est tenuissimum: rationi consentaneum uidetur, uesicam oppleri magna copia tenacium, & uiscidarum superfluitatum: quæ postea cum urina usq; ad isthmum delatæ, inibi'q; hærentes, obstructionem longè maiorem faciunt.

Lapis autem in uesica delitescens, à caruncula innata collo discernes, quum ex tactu ipso, q possimus illum per immissum cathetera contingere, tum uel maximè ex prurigine iuxta penis radicem orta, necnon longè diuerso modo suppressionis urinæ. Iis siquidem qui lapillo torquentur, quum liberè, copiose'q; aliquando profluat urina, repente in medio fluxu supprimitur, nimirum lapillo ipso, ex uesicæ fundo in collum illius incidente, eum'q; fortiter obturante.

Quocirca, si collocetur supinus æger, ita ut crura sint sublimiora corpore, concutiatur'q; multifariam, lapis à collo recedet, facile'q; urina reddetur: id quod minimè carun

culis infeſtantibus accidet.

Duplex autem curandarum excreſcentium in urinario meatu caruncularum methodus reperitur: una quidem, uiolenta, maxime'q; obnoxia periculo: cuius Galenus meminit libro primo de locis paſſis: ut puta ſi ænea fiſtula immiſſa, illas eradicemus, ita ut cum urina ipſa, & cruor, et carnis fragmenta excernantnr: altera uerò mitis, & facilis, diſcriminis q; in ſe nihil continens, ut pote non ferri ui, ſed facultate medicamentorum progrediens: quam ignorarunt ueteres, & de qua impræſentiarum ſumus acturi.

Si igitur propoſitus à nobis had ita pridem æger, carunculas id genus contraxerit, præmiſſis dictis euacuationibus, obſeruata'q; uniuerſa uictus ratione, quam ulceri ſanando inſtituimus, in primis tenero maluæ aut apij cauliculo (nam ordiendum ſemper eſt à leuioribus) inuncto prius oleo, quod amygdalæ dulces fuderunt, molliter atq; ſenſim ueſicæ collum tentabimus; cauentes interim, ne par-

tibus sensu exquisitissimo præditis, magnam uim inferamus: unde, & rigores, & febres, & insignes fluores sanguinis, grauissima'q; alia symptomata, subsequi consueuerunt.

Quòd si fortè cauliculus ipsè ad cauitatem uesicæ absq; magna ui penetrauerit, carunculam non usq; adeò excreuisse, argumentum erit: ob idq; de curatione ipsius maximā spem concipiemus. Si uerò impingens flectatur, frangantúrue, extrahendus est, emolliendaq;, & relaxanda ipsa intumescens caro, ut specillis multo facilius cedat, tractabilioremq; se exhibeat. Emollietur autem, relaxabiturq; fomentis, collyrijs, & emplastris eam ad rem destinatis.

Administretur itaq;, & mane & uesperi, ante prandium, & cœnam, hoc fomentum quod subditur. Re. Foliorum maluarum. M.i. Rad. altheæ, apij, & fœniculi, an. unc.ij. Sem. lini, cydoniorum, & fœnigræci, an. un.i. Florum chamæmeli, stœcados, meliloti, pullegij, origani, anà, p.ij. caricarum pinguium,

unc.i. S. Coquantur omnia ſimul ad radicũ uſq; diſſolutionem: poſtea uerò æger ita illis inſideat, ut uaporem uniuerſum ab eis ſublatũ, facilè pudibundis excipiat, ac præcipuè ipſa colis radice. Licebit etiam, & eiſdem floribus, radicibusq́; diſcoctis, eas partes leniter perfricare, admouereq́; ipſis ſpongiam decocto prædicto imbutam, ac dein compreſſam: quæ dum fiunt, iubeatur æger urinam reddere.

Fomento adhibito, ille mador linteo aliquo molli abſtergendus eſt, perfundendæq; partes omnes, quæ lotium ipſum diſpenſant, huiuſcemodi unguento. Re. *Vnguenti dialtheæ,* Agrippæ, *œſypi, butyri bubalini, an. unc.i.* Olei *amygd. dul. lily albi, & chamæmelini, an. unc.ij.* Ammoniaci, *unc.i.S. ſucci apij, & chamæactes, an. unc.iij.* Mucilaginis *altheæ, & fœnigræci, an. unc.ij* Feruescant *ſimul uſq; ad conſumptionem ſuccorum: poſtea pinguitudo excolata, in unguentum cogatur, iniecto uidelicet recentis ceræ momento.* Pec

ſed renitatur, reluctetur'q; cauliculis, inſerenda leniter cerea candela eſt, ea uidelicet craſſitudine, quam urinarius meatus facilè excipere poſſit.

Cæterùm quia uerendum eſt, ne ſi candela intra penem frangatur (id quod maximè hyeme, ob ceræ duritiē, accidit) portio aliqua ipſius ad inania ueſicæ inſiliat, unde poſtea uix eijci poſſit; exaſperenturq; à fractura partes exulceratæ: ob id utiq; debet illa ex forti quodam filo, ac cera, cui nonnihil reſinæ terebinthinæ inditum ſit, conflari.

Sic itaq; præparatam, ubi abſciderimus quod ſolet ardere filum, atq; ipſius retuderimus cuſpidem, perungemus illam oleo dulciū amygdalarum, modiceq; inflexam iuxta tenuiorem partem, inſeremus pluries in urinæ meatum. Quæ quidem ſi ultra tumentem carnem proruperit (quod ex ſaltu, et portione ingreſſa cognoſces) plusq̄ dimidium totius curationis te conſequutum eſſe, ne dubites. Quippe candela ipſa compreſſa, ſuccinctáq; à

esse succrescens caro, ut plumbeam etiam ha stulam respuat: quocirca tunc argenteo aureó ue cathetere est utendum. Prius tamen *q; hunc admoliamur, sæpius rem experiemur, per ea quæ hactenus fuere à nobis exposita.* Siquidem *catheteris usus, quum non perinde obsequatur, in illas partes longè tenerrimas incidens, solet excitare graues hæmorrhagias, & quæ medicis iuxta, & ægrotis, maximum terrorem incutiunt.*

Cæterùm si qua insignis sanguinis effusio exoriatur, sistetur facilè, per siphonẽ aqua plantaginis, & rosacea, quibus albumen oui permistum sit, in meatum ipsum iniecta: admoto'q; extrinsecus peni, ac pudibundis omnibus, huiuscemodi cataplasmate. Re. *Aquæ uel succi plantaginis, aquæ rosaceæ, anà unc. iiij. aceti rosacei, unc. ij. albumina ouorum numero. ij. pul. boli* Arm. *sang. drac. coralli, rosarum, myrtillorum, cort. mali* Punici, *terræ sphragitidos, anà drac. ij.* Conficito *cataplasma, ipsum'q;, ut dixi, admoueto.*

Quia uerò corporum curandorum uarietas maxima est, expedit habere catheteras complures, omni ætati, & sexui, accommodatos: quandoquidem fœminæ interdum hisce affectibus corripiuntur. Ad mares itaq; tres: ad fœminas duo sunt satis. Atq; ex uirilibus quidem maximus solet esse quindecim digitorum: medius duodecim: minimus nouem. Ex muliebribus maior nouem: minor sex. Incuruos autem eos esse paulum, sed magis uiriles, oportet, quod uiris magis intorqueatur collum uesicæ.

Aeger igitur, dum tentatur, super subsellium supinus est collocandus. Chirurgus autem, à dextro illi latere assistens, sinistra quidem manu, colem eius contineat: dextra uerò, immitat fistulam in iter ipsum urinæ: atq; ubi ad collum uesicæ peruenerit, simul cũ cole fistulam inclinatam, sensim in uesicam compellat.

Solent autem chirurgi spongiam æneo alligatam filo usq; ad finem catheteris inserere:

quam retractam, confestim urina sequitur, ua cui uitandi gratia:

Superatis ita carunculis, penetratoq; usq; ad uesicam toto urinario meatu, instrumentũ quo peractum id opus fuerit, siue sit candela, siue ferula plumbea, siue deniq; καθετῆρ, per totam diem intus est relinquendũ, cogendusq; æger sic lotium reddere, nisi nimium sit impatiens laboris. Sic nanq; fiet, ut tum ab urina, tum ab organo inserto, aquæductus ille q; maximè dilatetur.

Educto post longam inibi moram cathetere, uel plumbea ferula (si eis absoluta operatio fuerit) inserenda ultimò cerea candela est, ibidemq; sinenda, donec ab ipsis carunculis cincta, ueluti stigmata quædam recipiat, quæ ad medicamenti delendis illis idonei exquisitam appositionem, haud uulgariter conferent.

Extracta demum candela, inspiciendum curiosè est, qua in parte sit contusa, & compressa: nam circa eam ipsam partem est obdu

ex ignis commercio nonnihil mordacitatis retinent: quod elota deponunt; ac proinde ablutis utendum est, in ijs qui molli carne sunt prædi ti, admodumq; ad sentiendum prompti, necnō cacochymi.

Confecto puluere, accipito argenti spumæ, quæ & litharg yros appellatur, unc ij. olei rosacei unc. iiij. quibus per cocturam ad emplastri corpulenti consistentiam redactis, illius uncias duas permisceto, conficitoq; medicamen duriusculum, ut candelæ uel plumbo adhærens, diffluere à propria sede, uel si comprimatur, non possit.

Huius porro emplastri compositionē credidit Philippus Petro Matorello, Hispano, Viro certè, ut probatæ fidei, sic pharmacopolæ integerrimo: qui postea descriptionem eius integram nobis ultro communicauit, & in cuius unius officina, quæ è regione iampridem obmutescentis Pasquilli est, medicamen ipsum extat curiosissimè præparatum.

Cæterùm quum uariæ sint cōstitutiones

atq; temperies corporum, ob idq; unicum medicamen omnibus conuenire non possit: sed molliora quidem, sensibilioraq;, mitiorem ipsius emplastri uim postulent: acriorem autē, ea quæ robustiora sunt: ob id utiq; præstat semper in promptu habere duplicem eius compositionem: unam quidem, quæ longè mitissima sit, præhumidisq; ac maximo sensu præditis administretur corporibus: alterā uerò, quæ acerrimā exedendi, colliquandiq; facultatem sortiatur, qualis robustissimis constitutionibus esse solet ex usu. Quas inuicem temperans, dum postulabit occasio, pro uarietate misturæ, permultas alias medias inter ipsas conficies. Nam si parem utriusq; portionem contemperaueris, mediam ambarum ad æquilibrium edes compositionem. Quòd si ex altera plus adijcias, tantum à media ad summā illam dispensatio recedet, q̄ta fuerit supra mediocritatem adiecta portio.

Esto igitur potentissimum medicamen, quo nimirum utemur in corporibus ualidioris

bus, id quod recipit ad præparati pulueris uncias .ij. totidem ex argenti ſpuma, cum roſaceo in emplaſtri formam redacta. Vt mitiſſimũ, quod ex hac duplam portionem ſortiatur: prædicti uidelicet pulueris uncias binas: atq; ipſius emplaſtri quaternas. At medium exquiſitè inter hæc erit, quod ex binis eiuſdem pulueris, ac ternis dicti emplaſtri, conflatur: quale exiſtit, quod ex ambobus unà confuſis conficitur.

Quale autẽ ipſorum intrepidè poſſimus adminiſtrare, indicabit nobis, & habitudo, et ſenſibilitas ægri. Auſpicandum tamen ſemper eſt à mitiori, progrediendum'q; ad acriora, ſi ex uſu fore uideantur.

Quum itaq; ulceribus in alto latitantibus corpore, non liceat nobis admoliri neq; linicinia, neq; emmota, perinde ac ſi in cute conſiſterent: ob id'q; neq; emplaſtra commodè adminiſtrare: eorum ſanè emolumentum, et uſum, ſuggerit nobis cerea candela, ut pote in ſe medicamenta excipiens, ac ueluti manu ducens

purulentum conuertat.

Cæterùm si dum hæc fiunt, aliquis dolor acerrimus, aut insolitus rigor, aut febris, aut deniq; aliquod aliud graue symptoma, ipsum ægrum inuaserit, extrahenda candela est, colluendusq́; urinarius meatus lacte caprillo, aut aqua rosacea, cui caphuræ nonnihil permistũ sit: tam diu q; supersedendum à chirugia, donec sedata esse impedimenta illa omnia uideantur.

Carunculam extirpari cognosces, quum ex mordicatione percepta circa exulceratam particulam, tum ex copia effluentis puris, quo etiam, dum extrahitur, apparet tota candela imbuta. Quæ quidem si tanta facilitate inseratur, ut etiam parte crassiori penetrare usq; ad uesicam possit, iam nõ extirpari modò, sed prorsus absumptam, & exterminatam esse, est indicium. Quòd si præter hæc, lotium liberè, cito, copiosè, ac recto tramite profluat, celeriter q; genitale excernatur semen, nulla relinquitur amplius tibi ambiguitatis occasio.

Discußa, extirpataq; illa, quæ succreuerat, carne, ulcus est abstergendum, per siphonem prolixæ fistulæ iniecto sæpius hoc collyrio quod subditur Re. Centaureæ minoris, apij, caudæ equinæ, anà M.S. Hordei contusi, unc.i. coquantur in libris .ij. aquæ purissimæ, donec media pars absumatur. Postea decocto excolato, rhodomelitos, uel mellis centaureæ uncias binas adijcito, utitorq;.

Cõmendatur etiam unicè ad sordida, putrescentiaq; urinarij meatus ulcera, collutio ex aqua per sublimationẽ extracta à cocchleis & fabis uiridibus, cui sit inditum nonnihil mellis rosacei. Si uero tanta sordium colluuies adsit, ut uix elui possint, adijcere leuem quandam portiunculam unguenti Aegyptiaci erit operæ precium.

Vlceribus iam puris redditis, inducetur cicatrix, huiuscemodi smagmate per siphonẽ infuso. Re. Aquæ plantaginis, & rosaceæ, anà unc.iiij. seri lactis caprilli, unc.ij. cerussæ drac.vi. aluminis rochæ, marmoris candidissi

mi, spodij, crystalli, singulorum drac .i. S. caphuræ scrup.i, Arida terantur accuratissimè, cribroq; excussa tenuissimo, humidis diligenter misceantur.

Tota etiam uictus ratio, ubi excrescentes carnes exemptæ ac circumcisæ fuerint, paulatim est alteranda, conuertendaq; ad paulo tenuiorem, atq; magis diureticam: quum uerendum amplius non sit, ne mediocri diureticorũ usu ad uesicam humores cientes, collum illius obstruamus, ut pote iam abundè expeditum, adeoq; patentem redditum, ut transmittere quæuis excrementa, uel crassissima, possit.

His itaq; documentis instructus quiuis chirurgus, infestantes uesicæ collum carunculas, & discernet, et facilè exterminabit, idq; opitulante Deo, Opt. Max. *qui ut patitur innumera penè morborum genera quotidie in humanum genus grassari, ad plectendam, compescendamq; superbiã insolescentium homunculorum, sic nimirum implorantibus opẽ illius, solet semper ferre manus auxiliatrices*

FINIS.